

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. L.
przeciwko Bankowi w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 14 listopada 2023 r., XXVII Ca 2239/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża stronę pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(J.C.)

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 14 listopada 2023 r. (sygn. akt XXVII Ca 2239/22), pełnomocnik pozwanego Banku w W., opart wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Zdaniem skarżącego, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29, dalej – „dyrektywa 93/13”), art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c., art. 69 ust. 3 pr. bank., a także art. 496 w zw. z art. 497 k.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. – wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Skarżący sformułował również dwa zagadnienia prawne dotyczące: (1) charakteru kredytu indeksowanego lub denominowanego w świetle art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, w kontekście możliwości jego spłaty bezpośrednio w walucie obcej oraz wpływu tej regulacji na kwalifikację kredytu jako udzielonego w złotych polskich, (2) skutków uznania za niedozwolone (abuzywne) klauzul spreadowych, które nie odnoszą się do głównego przedmiotu umowy, przy jednoczesnym braku abuzywności klauzul ryzyka walutowego - oraz wpływu takiej oceny na ważność całej umowy kredytowej.

Oceniając przesłanki wskazane we wniosku, w pierwszej kolejności należy odnieść się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, jej skuteczność wymaga wykazania potrzeby dokonania wykładni konkretnego przepisu prawa, który budzi rzeczywiste i poważne wątpliwości

interpretacyjne lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie. Konieczne jest określenie zakresu wymaganej wykładni, wskazanie trudności interpretacyjnych oraz wykazanie, że treść i znaczenie danego przepisu nie zostały dotychczas dostatecznie wyjaśnione, bądź istnieje potrzeba zmiany utrwalonej linii orzeczniczej. Jeżeli skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, niezbędne jest przytoczenie konkretnych rozstrzygnięć, ich analiza oraz wskazanie, że rozbieżność wynika z odmiennej wykładni danego przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07 oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22). Wątpliwości te powinny być aktualne także w chwili rozstrzygania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23).

Natomiast w odniesieniu do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. należy podkreślić, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka ta może być uznana za spełnioną wyłącznie wówczas, gdy skarga kasacyjna formułuje istotne zagadnienie prawne, którego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz rozstrzygnięcia sprawy. Zagadnienie powinno być wyraźnie przedstawione, poparte wskazaniem możliwych, alternatywnych rozwiązań oraz wykazaniem, że nie zostało ono dotychczas rozstrzygnięte lub że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 i z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16). Powinno ono także cechować się analogiczną wagą, jak pytanie prawne kierowane przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., czyli dotyczyć poważnych wątpliwości, które nie dają się rozwikłać przy zastosowaniu powszechnie przyjętych reguł wykładni (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z 14 września 2012 r., I UK 218/12, z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Samo sformułowanie pytania nie jest wystarczające – niezbędna jest także jego analiza oraz przedstawienie rozbieżności występujących w orzecznictwie lub doktrynie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, z 10

maja 2018 r., I CSK 798/17, z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17 oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17).

Postępowanie kasacyjne – poza sytuacją określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - nie służy realizacji indywidualnego interesu strony, lecz ma na celu ochronę interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni prawa oraz wkład w rozwój jurysprudencji. Tym samym, na etapie przedsądu brak jest podstaw do poszukiwania przesłanek przyjęcia skargi wyłącznie w treści zarzutów kasacyjnych – obowiązek ich wykazania ciąży na stronie skarżącej i nie może być przedmiotem rekonstruowania przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Dlatego ocena spełnienia wskazanych przesłanek ogranicza się do analizy argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi.

Wątpliwości podniesione przez skarżącego, rozpatrywane w kontekście zarzutów skargi kasacyjnej oraz przedmiotu postępowania, dotyczyły skutków prawnych zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe oraz odwołujących się do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący przytoczył szereg orzeczeń Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, odnoszących się do wykładni wskazanych przepisów, a także powołał liczne rozstrzygnięcia dotyczące zagadnień prawnych sformułowanych w skardze kasacyjnej, celem wykazania ich aktualności w niniejszym postępowaniu.

Zagadnienia przedstawione przez skarżącego, choć sformułowane w sposób rozbudowany, były już przedmiotem licznych wypowiedzi orzeczniczych i nie mają charakteru nowości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Również wskazane przez niego przepisy prawa, nie potwierdzają istnienia rzeczywistego sporu interpretacyjnego, który uzasadniałby aktualnie potrzebę ich wykładni. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie, jak również inne składy orzekające w ramach tzw. przedsądu, dokonywały już oceny tożsamyh wniosków o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania, w tym także pozwanego banku i konsekwentnie

odmawiały przyjęcia ich do rozpoznania. Wskazywano przy tym, że zagadnienia te nie mają charakteru nowości, a ich ponowne przedstawienie nie spełnia przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., wobec ich wcześniejszego, utrwalonego rozstrzygnięcia w orzecznictwie (zob. m.in. postanowienie z 14 maja 2025 r., I CSK 3378/23 oraz z 30 stycznia 2025 r., I CSK 549/24 i powołane w nich inne orzeczenia). W obu sprawach skarżący powoływał się na te same regulacje prawne oraz formułował zagadnienia prawne w części tożsame z niniejszymi. Podniesiona problematyka nie stanowi zatem *novum*. W tym zakresie zasadne jest odwołanie się do uzasadnień powołanych postanowień, w których wskazane zagadnienia i regulacje zostały już szczegółowo przeanalizowane.

W odniesieniu do art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, z którym pozwany wiązał zarówno zagadnienie prawne, jak również potrzebę jego wykładni, należy wskazać, że przepis ten był przedmiotem wielokrotnych wypowiedzi Sądu Najwyższego. Przepis ten został dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b) ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984 – dalej: „ustawa antyspreadowa”) i wszedł w życie z dniem 26 sierpnia 2011 r. Zgodnie z tym przepisem, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, niepubl., 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, niepubl., z 20 października 2023 r., II CSKP 820/23, niepubl. i z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl., a także postanowienie Sądu Najwyższego z 5 października 2023 r., I CSK 355/23) wyjaśniono, że przepisy tej ustawy nie pozwalają przyjąć, że celem powołanego postanowienia było zastąpienie abuzywnych klauzul przeliczeniowych zawartych w umowach kredytu powiązanych z walutą obcą, względnie sanowanie wadliwości takich klauzul i jej skutków, od chwili zawarcia umowy (*ex tunc*). Powołana ustawa miała zastosowanie do umów

ważnie zawartych, o czym świadczy m.in. art. 4, odwołujący się do „spłaty całkowitej kwoty kredytu” i „niespłaconej części” kredytu. Oceny abuzywności postanowienia umownego dokonuje się bowiem według stanu z chwili zawarcia umowy, a nie następczo. Celem ww. ustawy nowelizującej ustawę Prawo bankowe było wyeliminowanie tzw. spreadów bankowych, a nie zmiana istoty umowy kredytowej. Nowelizacja ta nie doprowadziła do przekształcenia zawartej wcześniej umowy w umowę o kredyt walutowy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie z 10 września 2024 r., I CSK 2491/23 i powołane tam orzecznictwo) wskazano też, że samo zapewnienie konsumentowi-kredytobiorcy możliwości spłaty rat kredytu w walucie obcej (walucie indeksacji), uzależnione jednak od spełnienia szczegółowych warunków określonych w umowie, nie uchyla abuzywności postanowienia dotyczącego spłaty rat kredytu w walucie krajowej, w wysokości zależnej od kursu waluty obcej określanego swobodnie przez bank (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23 i z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22). W tym zakresie odwołano się także m.in. do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 21 września 2023 r., C-139/22, mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), ECLI:EU:C: 2023:692, w którym wskazano m.in., że włączenie do umowy zawartej z konsumentem dwóch alternatywnych warunków dotyczących wykonania tego samego obowiązku ciążącego na konsumentce, z których jeden jest nieuczciwy, a drugi zgodny z prawem, pozwala danemu przedsiębiorcy na spekulowanie, że poprzez brak informacji, nieuwagę lub niezrozumienie konsument wykona dane zobowiązanie zgodnie z warunkiem, który powoduje znaczącą nierównowagę praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Taka więc możliwość spłaty nie wpływa na kwalifikację umowy kredytu ani nie eliminuje abuzywności klauzul przeliczeniowych.

Z kolei w zakresie drugiego zagadnienia, Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał na ścisłe powiązanie klauzul ryzyka walutowego i klauzuli spreadowej, których istotę scharakteryzowano w wyroku Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22. Klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli określającej sposób przeliczenia zobowiązania stron w celu ustalenia ich wysokości. Usunięcie jednego z tych warunków rzutuje na istotę drugiego, nie mogą one zatem stanowić odrębnego przedmiotu oceny pod kątem abuzywności

(zob. np. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A., ECLI:EU:C:2021:341, wyroki Sądu Najwyższego: z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2023 r., I CSK 4599/22). Klauzule waloryzacyjne, zaliczane do świadczeń głównych umowy, które nie zostały wyrażone w umowie kredytu w sposób jasny i precyzyjny, podlegają badaniu pod kątem spełnienia przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2025 r., I CSK 839/24 wraz z powołanym tam orzecnictwem). Uznanie klauzul przeliczeniowych za abuzywne może prowadzić do nieważności całej umowy, jeżeli nie jest możliwe jej dalsze obowiązywanie bez tych postanowień (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). Zastąpienie niedozwolonego postanowienia możliwe jest wyłącznie w razie łącznego spełnienia trzech przesłanek wskazanych w uzasadnieniu powyższej uchwały.

Wreszcie, w świetle uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 lutego 2025 r., III CZP 126/22, nie budzi już wątpliwości, że umowa kredytu ma charakter umowy wzajemnej. Niemniej jednak, możliwość skorzystania przez bank z prawa zatrzymania wobec konsumenta musi być oceniana z uwzględnieniem art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13. W tym zakresie należy odwołać się do postanowienia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 8 maja 2024 r., C-424/22, WN przeciwko Santander Bank Polska S.A., ECLI:EU:C:2024:398, a także do wyroków Sądu Najwyższego z 28 lutego 2025 r., II CSKP 2231/22 oraz z 11 marca 2025 r., II CSKP 617/23. Kwestia ta została już jednoznacznie rozstrzygnięta w aktualnym orzecnictwie i nie wymaga ponownej wykładni.

W zakresie ostatniej przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., polegającej na potrzebie wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, brak jest podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zagadnienie wskazane przez skarżącego – dotyczące wykładni art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., a w szczególności dopuszczalności wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia reformatoryjnego

w sytuacji nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji – nie uzasadnia potrzeby dokonania wykładni przez Sąd Najwyższy. Przepis art. 386 § 4 k.p.c. przyznaje sądowi odwoławczemu kompetencję do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wyłącznie w razie nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Posłużenie się przez ustawodawcę zwrotem „może uchylić”, a nie „uchyla”, jednoznacznie wskazuje na elastyczny i fakultatywny charakter tej regulacji oraz dopuszcza uznaniową ocenę sądu drugiej instancji co do zasadności zastosowania rozwiązania kasatoryjnego. Tym samym, przepis ten nie kreuje obowiązku uchylenia orzeczenia w każdej sytuacji braku pełnej motywacji rozstrzygnięcia przez sąd pierwszej instancji, lecz pozostawia sądowi odwoławczemu możliwość merytorycznego rozpoznania sprawy, o ile nie narusza to zasady dwuinstancyjności postępowania. W tym zakresie uwzględnić należy również, że model apelacji obowiązujący w postępowaniu cywilnym oparty jest na zasadzie apelacji pełnej, zgodnie z którą sąd drugiej instancji posiada kompetencję do ponownej, samodzielnej oceny zgromadzonego materiału oraz wydania rozstrzygnięcia merytorycznego, o ile nie prowadzi to do faktycznego pozbawienia strony możliwości zaskarżenia orzeczenia. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy jednoznacznie wskazał, że podziela i przyjmuje za własne dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, jak również – w zasadniczym zakresie – ocenę prawną tych ustaleń przedstawioną w pisemnych motywach orzeczenia. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku pozwala na pełne odtworzenie motywów rozstrzygnięcia, a twierdzenie skarżącego o nierozpoznaniu istoty sprawy przez Sąd Rejonowy pozostaje bez oparcia w aktach sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślono, że nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. zachodzi wyłącznie w sytuacji, w której sąd pierwszej instancji nie odniósł się do meritum żądania lub zaniechał zbadania materialnej podstawy roszczenia, co nie może być utożsamiane z brakami w uzasadnieniu wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2017 r., V CZ 58/16 i z 31 stycznia 2025 r., III CZ 118/24 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2021 r., II USKP 12/21). W konsekwencji, wskazana przez skarżącego potrzeba wykładni nie

znajduje uzasadnienia w okolicznościach sprawy i nie spełnia przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Jak już wskazano w ramach przedsądu Sąd Najwyższy wielokrotnie odmawiał przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych pozwanego banku opartych na tożsamyh lub zbliżonych podstawach. Celem uniknięcia zbędnych powtórzeń, należy odwołać się do uzasadnień tych orzeczeń (zob. m.in. uzasadnienia postanowień: z 14 maja 2025 r., I CSK 3378/23, z 30 stycznia 2025 r., I CSK 549/24, z 27 lutego 2025 r., I CSK 865/23, z 13 grudnia 2024 r., I CSK 534/24 i I CSK 453/24, z 18 grudnia 2024 r., I CSK 172/24, z 21 listopada 2024 r., I CSK 1472/23 i I CSK 2638/23, z 3 października 2024 r., I CSK 1492/23, z 27 września 2024 r., I CSK 2671/23, z 10 września 2024 r., I CSK 2522/23 i z 29 sierpnia 2024 r., I CSK 1538/23).

Mając na uwadze powyższe oraz aktualny dorobek orzeczniczy, Sąd Najwyższy stwierdza, że skarga kasacyjna nie spełnia przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W szczególności, nie wykazano istnienia istotnego zagadnienia prawnego ani rozbieżności w orzecznictwie, które uzasadniałyby potrzebę dokonania wykładni wskazanych regulacji. Skarżący nie wykazał, aby w dacie orzekania istniała rzeczywista potrzeba ponownego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do przedstawionych zagadnień. Przedstawione przez skarżącego kwestie nie wykraczają poza ramy indywidualnego sporu i nie rodzą potrzeby wypowiedzi Sądu Najwyższego w interesie jednolitości orzecznictwa. Uwzględniając publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej oraz jej systemową funkcję kształtowania wykładni prawa, brak jest podstaw do jej przyjęcia do rozpoznania.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c.,

obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[a.ł.]